

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์นั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ซึ่งนับเป็นภาระกิจสำคัญของสถาบันการศึกษาพยาบาล ทั้งนี้สถาบันการศึกษาพยาบาลไม่เพียงแต่จะส่งสอนด้านวิชาชีพให้แก่นักศึกษาเท่านั้น แต่รวมไปถึงการส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีความเพียบพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และมีคุณสมบัติที่สมบูรณ์ของบัณฑิต ดังจะเห็นได้จากภาพพจน์ที่สังคมทั่วไปมองวิชาชีพการพยาบาลว่าต้องเป็นบุคคลที่มีความเอื้ออาทร มีความน่าเชื่อถือ มีกิริยาสุภาพนุ่มนวล เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งล้วนเป็นคุณสมบัติสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล การที่พยาบาลจะมีลักษณะดังกล่าวได้นั้น สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญคือการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

เจตคติเป็นพฤติกรรมที่นับว่าสำคัญยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะเจตคติดีมีอิทธิพลต่อการรับรู้ การเรียนรู้ การจำ และการแสดงออกหรือพฤติกรรมของบุคคล Thurstone (1992) กล่าวว่า เจตคติเป็นการโน้มเอียงทางจิตภายใน ซึ่งแสดงออกให้เห็นได้โดยพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นจึงถือได้ว่าเจตคติเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคล เนื่องจากพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นผลมาจากเจตคติ ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความคิดที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังได้รับประสบการณ์หรืออิทธิพลในเรื่องนั้นๆมาแล้ว และเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อเรื่องนั้นออกมา (Triandis, 1971) ดังนั้นหากเจตคติไม่ดี พฤติกรรมที่แสดงออกมาอาจจะไม่ดี

หัวใจสำคัญของการเรียนการสอนวิชาชีพพยาบาลคือการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการนำความรู้ด้านทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ทักษะ และเจตคติในวิชาชีพ การฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลเป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอย่างหนึ่งของนักศึกษาต่อผู้ป่วยที่เป็นการกระทำต่อมนุษย์ในสถานการณ์จริงบนหอผู้ป่วย สิ่งทีกระทำจึงต้องเป็นสิ่งที่มั่นใจว่าดีและมีคุณภาพ นั่นคือต้องกระทำด้วยความรู้และเจตคติที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเพราะเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติการพยาบาลช่วยให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รู้สึกยินดีและช่วยเหลือผู้รับบริการด้วยความเต็มใจและมีความเคารพในสิทธิของผู้รับบริการ ซึ่งจะส่งผลต่อภาพพจน์ที่ดีของวิชาชีพ เพราะนักศึกษาพยาบาลคือผู้ที่จะสำเร็จเป็นพยาบาลวิชาชีพต่อไปในอนาคต ทำให้ผู้รับบริการมี

ความมั่นใจ เชื่อถือและไว้วางใจ รวมทั้งชื่นชมยินดีในวิชาชีพพยาบาลอีกด้วย เมื่อผู้รับบริการเกิดความรู้สึกดังกล่าว ย่อมทำให้เกิดการยอมรับในตัวพยาบาลและก่อให้เกิดความร่วมมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภาวะสุขภาพตามที่ต้องการได้ ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษานั้น เป็นการปฏิบัติต่อผู้ป่วยโดยการดูแลให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย เพื่อการเรียนรู้ประสบการณ์วิชาชีพการพยาบาล ดังนั้นการที่จะมีเจตคติที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาลได้ จึงต้องประกอบด้วยการมีเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วย เจตคติต่อการดูแลผู้ป่วย และเจตคติต่อการเรียนรู้วิชาวิชาการพยาบาลภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการฝึกปฏิบัติการพยาบาล แต่จากการศึกษาพบว่าในการปฏิบัติงานในคลินิกนั้น นักศึกษามีเจตคติต่อตนเอง ผู้ป่วย อาจารย์และต่อบุคลากรของโรงพยาบาลในทางลบ(Gunter, 1969 อ้างถึงในศรสวาท ชัยครุณ, 2527)

จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ จะเห็นได้จากปรัชญาของสถาบันที่เน้นในเรื่องการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ การปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพในทางบวกจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เกิดใจรักในวิชาชีพ จนมีความเต็มใจและพึงพอใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลอย่างสมบูรณ์แบบ แต่ปัจจุบันพบว่าสภาพของการฝึกปฏิบัติการพยาบาลส่งผลต่อการมีเจตคติที่ไม่เหมาะสมต่อวิชาชีพ และมีนักศึกษาพยาบาลจำนวนไม่น้อยที่ตัดสินใจลาออกจากสภาพการเป็นนักศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาวิจัยของกฤษยา ดันติผลาชีวะและคณะ (2536) พบว่า นักศึกษาพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขร้อยละ 38.4 มีเจตคติไม่ดีต่อวิชาชีพ เนื่องจากไม่ชอบลักษณะงานพยาบาล ไม่ชอบการอยู่เวรและเห็นว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต่ำต้อย นอกจากนี้ยังมีปัญหาต่างๆ ที่พบจากสภาพการนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล เช่น การนิเทศการฝึกภาคปฏิบัติของอาจารย์ในการสร้างสัมพันธภาพและมีเวลาในการดูแลนักศึกษาค่อนข้างน้อย นักศึกษาไม่สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัติงาน ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งสนับสนุน ขวัญและกำลังใจ การดักเตือนนักศึกษาต่อหน้าผู้อื่น เป็นต้น (อารีวรรณ กลั่นกลิ่น, 2529) พัฒนาวดี เสรินทวัฒน์ และจรีธา คมพัทธ์ (2531) ได้ศึกษาเจตคติของนักศึกษาพยาบาล โดยศึกษาในนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2536 โดยวัดเจตคติของนักศึกษาเมื่อศึกษาชั้นปีที่ 1 จนจบหลักสูตรพบว่า เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาลดลงตามลำดับชั้นปีที่สูงขึ้น ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งการที่นักศึกษามีเจตคติไม่ดีต่อการปฏิบัติการพยาบาลย่อมส่งผลต่อการแสดงออกด้านอารมณ์ เช่น รู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ อยากเปลี่ยนลักษณะงาน ตลอดจนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อผู้รับบริการ และยังส่งผลทางอ้อมต่อคุณภาพการพยาบาลอีกด้วย

ดังนั้นควรมีการหาแนวทางแก้ไขปัญหาการมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการปฏิบัติกรพยาบาล เพื่อเพิ่มคุณภาพการพยาบาลและป้องกันปัญหาการออกจากวิชาชีพอันเนื่องมาจากการมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการปฏิบัติกรพยาบาล ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลด้วย

ในการพัฒนาเจตคติ ได้มีนักจิตวิทยาเสนอวิธีการพัฒนาเจตคติโดยอิงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม จากแนวคิดของ Bandura (1986) ที่เสนอไว้ว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ เป็นการเรียนรู้ที่บุคคลสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบ แล้วเกิดความสนใจก็จะรับรู้การกระทำนั้น และเก็บจำพฤติกรรมที่ได้สังเกตตัวแบบ นำมาวางรูปแบบของพฤติกรรมที่เด่นชัดในรูปสัญลักษณ์ จากนั้นบุคคลจะคัดแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บจำมาแสดงออกเป็นการกระทำที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับตัวแบบ โดยการปรับเปลี่ยนอย่างมีขั้นตอนจนเหมาะสม แต่ทั้งนี้บุคคลไม่สามารถกระทำตามตัวแบบได้ทั้งหมด จึงเกิดแรงจูงใจเลือกกระทำเฉพาะพฤติกรรมที่ให้ผลดีมากกว่าพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสีย ซึ่งปัจจัยในตัวแบบทำให้ตัวแบบมีประสิทธิภาพในการทำให้ผู้สังเกตสามารถลอกเลียนแบบได้ดีขึ้น การเสนอตัวแบบจึงเป็นวิธีการปรับพฤติกรรมวิธีการหนึ่ง ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นผลจากการเปลี่ยนเจตคตินั่นเอง

จากทฤษฎีการพัฒนาเจตคติที่กระทำตามแนวเหตุผลของ Fishbein และ Ajzen (1975) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติว่าเป็นองค์ประกอบของความเชื่อของบุคคลในเรื่องใดๆ รวมกับการประเมินความเชื่อของบุคคลนั้นๆ และเจตคติที่มีผลต่อพฤติกรรม เมื่อมีความขัดแย้งกันระหว่างเจตคติกับพฤติกรรมที่แสดงออก บุคคลจะเกิดความคับข้องใจและจะลดความคับข้องใจลง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ซึ่งในการเสนอตัวแบบเพื่อพัฒนาเจตคตินั้น บุคคลต้องมีความสนใจในลักษณะสำคัญของตัวแบบโดยเทียบเคียงกับความเชื่อของคนที่มีต่อพฤติกรรมของตัวแบบ และประเมินผลลักษณะความเชื่อนั้น ตัวแบบจึงต้องมีความเด่นชัด จดจำง่าย ดึงดูดใจ และไม่ซับซ้อน จึงจะโน้มน้าวใจให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจได้มาก จากนั้นจึงเก็บจำไว้และจะแสดงออกเมื่อมีแรงจูงใจจากกลุ่มอ้างอิงต่อความเชื่อนั้น รวมทั้งขึ้นอยู่กับผลกรรมที่จะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นด้วย ซึ่งในการการเปลี่ยนแปลงเจตคตินั้น การโน้มน้าวความเชื่อตามสื่อต่างๆ มีผลกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติได้

ตัวแบบสัญลักษณ์เป็นสื่ออย่างหนึ่งที่มีความเด่นชัดและสังเกตได้ง่าย อาจเป็นคำพูด เอกสาร หรือใช้วัตถุทศนุปรกรณ์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิดิทัศน์เป็นตัวแบบสัญลักษณ์ เนื่องจากการใช้วิดิทัศน์ จะทำให้ผู้สังเกตเห็นภาพและได้ยินเสียงเหมือนตัวแบบจริง และดึงดูดความสนใจได้ค่อนข้างมาก อีกทั้งสามารถใช้ได้กับกลุ่มคนจำนวนมากอีกด้วย ทัศนิจ วัฒนไพ (2520) กล่าวว่า วิดิทัศน์ มีบทบาทในการให้การศึกษา ให้ความรู้ได้ทุกรูปแบบตั้งแต่

ความรู้ต่างๆ ไปหากระบวนการที่สลับซับซ้อนได้ และเป็นเครื่องมือที่สามารถสอนได้เหมือนการสอนของครู

นอกจากนี้เจตคติที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาลสามารถจะพัฒนาขึ้นได้ โดยอาศัยการเรียนรู้ของบุคคลผ่านประสบการณ์ที่เขาได้รับซึ่งการเรียนรู้จากประสบการณ์นี้มีได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จะปรากฏในลักษณะของปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น ครู-นักเรียน กลุ่มเพื่อน การพูดคุยรับฟังแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น การรับรู้ข้อมูลจากสื่อต่างๆ หรือจากแหล่งความรู้ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทุกอย่างในสถานที่ฝึกปฏิบัติ

จากความสำคัญของการมีเจตคติที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาล รวมถึงการพัฒนาเจตคติที่ดีซึ่งช่วยส่งเสริมพฤติกรรมในทางบวกแก่นักศึกษาได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าการนำเอาการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปแบบของวิดิทัศน์มาปรับเจตคติต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาล จะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมและผลกรรมของตัวแบบ เกิดแรงจูงใจที่จะทำพฤติกรรมเช่นเดียวกับตัวแบบ จากการศึกษาของวาสนา แก้วหว่า (2538) ซึ่งศึกษาการพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มทดลองในระยะก่อนและหลังทดลองไม่แตกต่างกัน แต่จากการวิเคราะห์คะแนนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มทดลองในระยะก่อนและหลังการทดลองพบว่ามีคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องจากการแสดงพฤติกรรมทำให้การพยาบาลของตัวแบบมีภาพรวมกว้างๆถึงกิจกรรมการพยาบาลและแบบวัดเจตคติที่ใช้เป็นแบบวัดความเชื่อบางประการที่เกี่ยวกับวิชาชีพ โดยใช้แบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ เพื่อทำนายพฤติกรรม แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์จะเป็นวิธีการสอนวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงเจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาได้ โดยการจัดการกระทำกับความเชื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย และแสดงผลกรรมที่ได้จากการกระทำที่ชัดเจน รวมทั้งอาศัยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง โดยเพิ่มให้มีการอภิปรายผลร่วมกันในกลุ่มนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ เพื่อช่วยให้การใช้ตัวแบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการเป็นแนวทางในการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาลให้มากขึ้น เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการสอน โดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อเจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาในกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน

แนวเหตุผลและสมมติฐาน

การฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกนั้น นักศึกษาสามารถเรียนรู้เจตคติที่แท้จริงได้ เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนในแหล่งฝึกปฏิบัติเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเป็นการปฏิบัติจริงต่อผู้ป่วย ทำให้ได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของพยาบาลประจำการและอาจารย์ในคลินิก นักศึกษาจะเกิดการรับรู้และประเมินพฤติกรรมเหล่านั้น และมีความตั้งใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำตามการรับรู้ของตนต่อผลการกระทำนั้นและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและค่านิยมของผู้เรียนไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้บางส่วน รวมถึงการได้รับแรงเสริมจากการกระทำที่พึงประสงค์ นักศึกษาก็จะมีเจตคติต่อการกระทำนั้น

ในการพัฒนาเจตคติโดยอิงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม จากแนวคิด Bandura (1986) ที่เสนอว่า สามารถปรับเปลี่ยนเจตคติได้โดยการเสนอตัวแบบ ซึ่งมีแนวคิดว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบและรับรู้การกระทำนั้นโดยผ่านตัวแบบแล้วรับรู้การกระทำนั้นเก็บไว้ในกระบวนการความคิด เมื่อมีแรงจูงใจก็จะปฏิบัติพฤติกรรมนั้นซึ่งกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากตัวแบบนี้เกิดจากการที่บุคคลได้เห็นพฤติกรรมของผู้อื่นและเห็นผลของการกระทำนั้นโดยผ่านตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์แสดงออกมาให้รู้ทางภาษาและภาพ ซึ่งผู้สังเกตสามารถทำความเข้าใจได้ดีกว่าการถ่ายทอดในสภาพที่มีสิ่งเร้าให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Fishbein และ Ajzen (1975) ที่เชื่อว่า เจตคติเป็นองค์ประกอบความเชื่อ บุคคลจะใช้เหตุผลและข้อมูลที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ และพิจารณาผลที่เกิดจากการกระทำของคนก่อนตัดสินใจลงมือกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้นๆ กล่าวคือเมื่อบุคคลมีความเชื่อว่าการกระทำพฤติกรรมใดนำไปสู่กรรมดีก็จะมีเจตคติที่ดีต่อการกระทำพฤติกรรมนั้นและเสนอเกี่ยวกับการประเมินเจตคติว่าการโน้มน้าวความเชื่อทางสื่อต่างๆ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์จึงเป็นวิธีการปรับพฤติกรรมวิธีการหนึ่ง จากการศึกษาของคาราวรรณ ต๊ะปิ่นดา (2527) ซึ่งศึกษาผลของการเสนอตัวแบบต่อการลดความวิตกกังวลของนักศึกษาก่อนเข้าศึกษาภาคปฏิบัติ

วิชาการพยาบาลจิตเวช พบว่า กลุ่มทดลองสามารถลดความวิตกกังวลได้มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. เจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลหลังการทดลองสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ จะดีกว่าระยะก่อนทดลอง
2. เจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลหลังทดลองของนักศึกษากลุ่มทดลอง จะดีกว่านักศึกษาในกลุ่มควบคุม

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อเจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี

2. การสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำเสนอตัวแบบวิถีทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ร่วมกับการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักศึกษาโดยมีผู้สอนใช้คำถามกระตุ้น หลังจากนั้นผู้เรียนร่วมกันสรุปประเด็นจากการอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับเจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล

3. ตัวแบบสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นสื่อวิถีทัศน์แสดงภาพประกอบเสียงและคำบรรยายเรื่องราวพฤติกรรมในการปฏิบัติการพยาบาลที่แสดงถึงความเชื่อของตัวแบบเกี่ยวกับผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยและลักษณะการเรียนรู้วิชาชีพพยาบาลภาคปฏิบัติซึ่งตรงกับความเชื่อของนักศึกษาพยาบาลซึ่งผู้วิจัยรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งแสดงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังการแสดงพฤติกรรมทั้งต่อผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยและการเรียนรู้วิชาชีพพยาบาลภาคปฏิบัติ

- 4.ตัวแปรที่ศึกษาคือ

- 4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์

- 4.2ตัวแปรตาม ได้แก่ คะแนนเจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

ข้อคดงเบื้องต้น

การสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลในสถานการณ์การเรียนการสอนตามปกติของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ มีผลต่อการพัฒนาเจตคติของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเท่าเทียมกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล หมายถึง ความรู้สึก หรืออารมณ์ชอบ-ไม่ชอบ ความพอใจ-ไม่พอใจ ของนักศึกษาพยาบาลซึ่งเป็นการโน้มน้าวจิตใจในแนวทางใดแนวทางหนึ่งต่อการเลือกแสดงพฤติกรรมสำหรับองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนภาคปฏิบัติต่อการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยในสภาพการณ์จริงบนหอผู้ป่วย ซึ่งมีการปฏิบัติบทบาทของพยาบาลต่อผู้ป่วยและทีมสุขภาพ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยและญาติ การทำงานร่วมกับพยาบาลและทีมสุขภาพ ประกอบด้วยเจตคติใน 3 ด้าน คือ

1. เจตคติต่อผู้ป่วย หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อต่อลักษณะและปฏิกริยาการแสดงออกของผู้ป่วย

2. เจตคติต่อการดูแลผู้ป่วย หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วย และการแสดงออกด้านบุคลิกลักษณะและกิริยาท่าทางของพยาบาล ขณะให้การพยาบาลผู้ป่วย ที่ส่งผลให้บุคคลปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามสภาพจิตใจในการดูแลผู้ป่วย

3. เจตคติต่อการเรียนรู้วิชาชีพพยาบาล หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อต่อการรับรู้ลักษณะและรูปแบบของกระบวนการศึกษาวิชาชีพพยาบาล ที่เกิดขึ้นในสภาพการณ์การฝึกปฏิบัติการดูแลผู้ป่วย รวมถึงการทำงานและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นบุคลากรในทีมสุขภาพ

ตัวแบบสัญลักษณ์ หมายถึง สื่อวิทัศน์ประกอบเสียงและคำบรรยายเรื่องราวพฤติกรรมในการปฏิบัติการพยาบาลที่แสดงถึงความเชื่อของตัวแบบเกี่ยวกับผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยและลักษณะการเรียนรู้วิชาชีพพยาบาลภาคปฏิบัติซึ่งตรงกับความเชื่อของนักศึกษาพยาบาลซึ่งผู้วิจัยรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งแสดงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังการแสดงพฤติกรรมทั้งต่อผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยและการเรียนรู้วิชาชีพพยาบาลภาคปฏิบัติ

การสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันตามขั้นตอนในแผนการสอนโดยมีการนำเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นวิทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้นักศึกษาสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตัวแบบ ตามประเด็นที่ผู้สอนกำหนดให้ แล้วผู้สอนกระตุ้นให้นักศึกษาแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นต่อตัวแบบ จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมและผลกระทบที่ตัวแบบได้รับ เพื่อสรุปแนวคิดที่ได้จากการอภิปรายเชื่อมโยงกับการฝึกปฏิบัติจริงกับผู้ป่วย

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร
ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี ปีการศึกษา
2539

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของ
นักศึกษาพยาบาลให้ดีขึ้น
2. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์แก่นักศึกษา
พยาบาลและบุคลากรทางการพยาบาลในประเด็นอื่นๆ ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย